

Perusväylänpidon suunnittelun lähtökohdat

Tammikuu 2023

Perusväylänpidon tehtävä ja tuotteet

- Väyläviraston hallinnoima liikenneverkko muodostuu maantieverkosta, rataverkosta ja vesiväylistä. Maantieverkon pituus on noin 78 000 km, rataverkon 6 000 km ja vesiväylien 16 300 km. Pääväyläasetuksen mukaisten maanteiden pääväylien pituus on 5 515 km (7 % maantieverkosta) ja rautateiden pääväylien pituus 3 401 km (57 % rataverkosta).
- Perusväylänpidolla pidetään olemassa oleva Väyläviraston väyläverkko tarkoituksenmukaisessa kunnossa sekä varmistetaan päivittäinen liikennöitävyys ja käyttö.
- Perusväylänpidon rahoituksen käyttö suunnitellaan tuotteittain. Väylänpidon tuoteryhmiä ovat:
 - Hoito, ml. talvimerenkulun palvelut (jäänmurto). Varmistetaan liikenneverkon päivittäinen liikennöitävyys.
 - Korjaus. Korjataan liikenneverkon ja sen rakenteiden kulumisesta ja ikääntymisestä aiheutuvia vaurioita ja uusitaan toimivuudeltaan heikkeneviä rakenteita.
 - Parantaminen. Parannetaan liikenneverkon palvelutasoa pienillä investoinneilla mm. lisääntyneen liikenteen ja maankäytön muutosten sekä kestävä liikenteen edistämisen ja liikenneturvallisuuden tavoitteisiin vastaamiseksi.
 - Liikennepalvelut. Tarjotaan ajantasaista liikenteen ohjausta ja tiedotusta sekä maantielauttapalveluja.

Perusväylänpito säilyttää, palauttaa ja osin parantaa palvelutasoa

Kat. A - Palvelutason säilyttäminen

Tase, käyttöomaisuus

Omaisuuuden suorituskyvyn säilyttäminen korjaustoimenpiteillä (tasetta aktivoiva toimenpiteet)

Toiminnan kulut (K)

Hoitotoimenpiteet:

- (a) välittömän suorituskyvyn säilyttämiseksi ja
- (b) korjaustoimenpiteiden ajoittamiseen

Kat. B - Palvelutason palauttaminen

Tase, käyttöomaisuus

Palautetaan omaisuuden suorituskyky vastaamaan asetettua palvelutasoa.

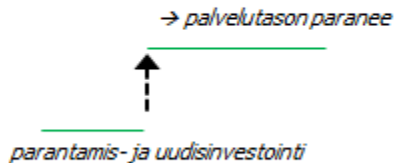
Toimenpiteet samat kuin palvelutason säilyttämisessä (tasetta aktivoiva toimenpide), mutta rahoituspohja voi olla eri.

Erytyisesti tilanteessa, jossa rahoitus ei ole ollut riittävä omaisuuden suorituskyvyn säilyttämiseen korjauksilla ennen palvelutason laskua.

Toiminnan kulut (K)

Kunnossapitokustannusten muutoksen huomioon ottaminen korjaamista perustelevana tekijänä (säästö tai kululisäys).

Kat. C - Palvelutason parantaminen

Tase, käyttöomaisuus

Palvelutason nostaminen omaisuuden suorituskykyä kasvattamalla (investointi).

Rahoitus lisämäärärahalla/ kehittämisrahoituksella

Toiminnan kulut (K)

Kunnossapitokustannusten huomioonottaminen investointipäätöksissä (säästö tai kululisäys).

Selitteet:

Asetettu palvelutaso — Suorituskyvyn kehittyminen — Toimenpide - - - - ->

Perusväylänpidon ohjauksen kehikko

Väylävirasto
Trafikledsverket

Perusväylänpidon suunnittelun lähtökohdat

- Perusväylänpidon suunnittelun perustana ovat
 - säädökset (lait, asetukset ja viranomais määräykset)
 - valtion talousarvioissa tehdyt päätökset sekä valtioneuvoston päätös julkisen talouden suunnitelmasta
 - valtakunnallinen 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne12)
 - Väylävirastolle ja ELY-keskuksille asetetut tavoitteet.
- Edellisiä toimeenpanevat Väyläviraston laatimat väylänpidon linjaukset (toimintalinjat ja ohjeet).
- Suunnittelussa keskeisiä lähtökohtia ovat elinkeinoelämän kuljetusten ja kansalaisten liikkumiseen tarpeet sekä väyläomaisuuden kunto ja sen kehittyminen. Valtakunnallisella tasolla tarpeiden kokonaiskuva on koostettu liikenne- ja viestintävirasto Traficom in ylläpitämään [liikenneverkon strategiseen tilannekuvaan](#).

Väylänpitoa ohjaavat säädökset

- Keskeisimpiä väylänpitoa ohjaavia säädöksiä ovat laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä sekä ratalaki.
 - Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä antaa tienpitoa koskevat yleiset vaatimukset sekä linjaa matkojen ja kuljetusten palvelutasoa maanteilla.
 - Ratalaki säätelee mm. ratojen kunnossapidon tasoa.
- Edellisiä täydentää liikenne- ja viestintäministeriön asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta.

Liikenne 12 -suunnitelma

- Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032 (Liikenne 12) sisältää mm. tavoitteet ja niitä tarkentavat strategiset linjaukset, toimenpiteitä sisältävän ohjelman tavoitteisiin pääsemiseksi sekä valtion rahoitusohjelman.
- Valtakunnalliselle liikennejärjestelmäsuunnitelmalle on asetettu kolme tavoitetta (saavutettavuus, kestävyys, tehokkuus), jotka ovat rinnakkaisia ja jotka kaikki pyrkivät hillitsemään ilmastonmuutosta.
- Perusväylänpidon osalta Liikenne 12 -suunnitelma ohjaa rahoituksen kohdistamista väylämuodoittain ja tuotteittain (perusväylänpidon tehtäväalueittain) ja täsmentää väylälaeissa esitettyjä yleisiä vaatimuksia.

Väyliä koskeva
lainsäädäntö

Kuinka Liikenne 12 -suunnitelmaa toteutetaan

Liikenne 12 -suunnitelma asettaa
taloudellisen raamin, tavoitteet, kriteerit, painopisteet

Strateginen tilannekuva

Verkon tarpeet

Valtion väylaverkon
nykytilanne ja kriittiset
tarpeet L12
suunnittelukaudella

Taustalla L12 kriteerit

Tieto tarpeista syntyy Väylän
laajan perustyön kautta, mm.
selvitykset ja asiakastarpeet

Vuorovaikutus asiakkaiden ja
sidosryhmien kanssa

Laaditaan Väylävirastossa

Suunnitteluohjelma

Perustuu JTS:aan

Priorisoi seuraavien
vuosien
suunnitteluhankkeet

Sisältää pvp:n ja muun
kehittämisen hanke-
suunnittelun kautta
rahoitettavat
suunnitteluhankkeet

ELYiltä ehdotukset
suunnittelukohteiksi

Investointiohjelma

Perustuu L12
rahoitusraamiin

Priorisoi hankkeet (ml.
toteutusjärjestys)

Sisältää kehittämis-
investoinnit, isot
peruskorjaushankkeet ja
hankekokonaisuudet

Ohjaa esityksiä
talousarvioiden
valmisteluun

Perussuunnitelma

Perustuu JTS:aan

Perusväylänpidon
ohjelma

Sisältää väylien
hoidon, korjauksen
ja tukipalvelujen
toimenpiteet sekä
pienet parantamis-
investoinnit

Vaikutusten arviointi: hankkeiden arviointi, ohjelman arviointi kokonaisuutena
(ml. PRIO), arvio L12 tavoitteiden toteutumisesta

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032 (Liikenne 12)

Perusväylänpitoa ohjaavia linjauksia 1/2

- Rahoitusta kohdennetaan kysynnän mukaan, priorisoiden elinkeinoelämän ja työssäkäynnin tarpeet koko verkolla. Koko väyläverkolla tavoitellaan sujuvaa ja turvallista liikennettä. Asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin vastataan vähentämällä korjausvelkaa ja huolehtimalla riittävästä hoidon tasosta koko väyläverkolla, myös alemmalla tieverkolla. Erikseen määritellyissä tilanteissa väyläverkon palvelutasoa voidaan laskea, mikäli vähentynyt liikennetarve tämän mahdollistaa.
- Väylien kunnossa priorisoidaan pääväyläverkko. Osalla vähäliikenteisiä verkkoja korjausvelka voi kasvaa, mikäli elinkeinoelämän ja työssäkäynnin tarpeet täyttyvät muuten. Väyläverkon korjausvelkaa vähennetään suunnitelman mukaisella määrärahojen kohdistamisella suunnittelukaudella vuoteen 2032 mennessä.
- Olemassa olevan valtion väyläverkon hoito ja korjaukset rahoitetaan valtion talousarviorahoituksella.
- Sopimuksellista yhteisrahoitusmallia hyödynnetään, kun väylänpitäjän lisäksi hankkeesta syntyy merkittäviä hyötyjä myös muille osapuolille (parantamishankkeet).

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032 (Liikenne 12)

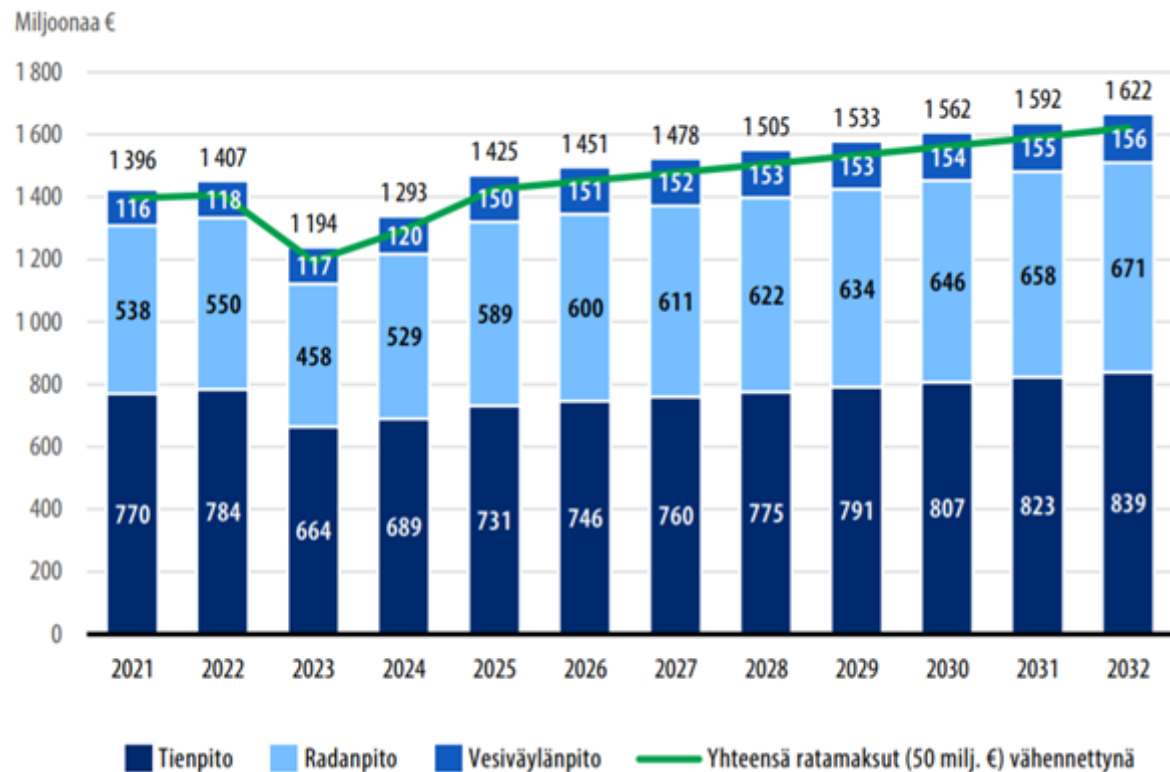
Perusväylänpitoa ohjaavia linjauksia 2/2

- Väylänpitoa kehitetään rahoituksen tehokkaan käytön varmistamiseksi ja perusväylänpidon tuottavuuden kohottamiseksi (väylänpidon ja omaisuudenhallinnan toimintatavat, digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen).
- Liikenteen ohjauksen ja hallinnan osalta valtio huolehtii liikenteen hallinnan ja ohjauksen perusrahoituksesta siten, että toimintaa pystytään edelleen kehittämään ja pystytään ehkäisemään häiriötilanteita ja onnettomuuksia ennalta sekä tehostamaan väyläkapasiteetin käyttöä, parantamaan liikenteen sujuvuutta, vähentämään liikenteen päästöjä ja vastaamaan liikenteen automaation ja digitalisaation tarpeisiin.
- Liikennejärjestelmän tulee tarjota toimintaedellytykset normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslain tarkoittamien poikkeusolojen aikana.

Liikenne 12 -suunnitelman rahoitustaso

- Liikenne 12 -suunnitelma on laadittu julkisen talouden suunnitelman ja talousarviopäätösten mukaisesti vuosien 2021–2024 osalta.
- Vuodesta 2025 alkaen perusväylänpidon rahoituksen vuosittainen taso olisi noin 1,4 mrd. euroa, kehyskauden 2022–2025 keskimääräisen tason ollessa 1,3 mrd. eur/vuosi.
- Lisäksi kaikkien väylämuotojen hoidossa ja korjauksissa huomioitaisiin vuodesta 2025 alkaen yleinen kustannustason nousu, joka on viimeisimpien 10 vuoden aikana ollut noin 2,5 % vuodessa.
- Perusväylänpidon rahoituksesta kohdistetaan maanteille 52 %, radoille 39 % ja vesiväylille 9 %.
- Suunnitelmassa esitetyt valtion kustannukset ovat arvioita, ja niiden toteuttaminen riippuu tulevista talousarviopäätöksistä.

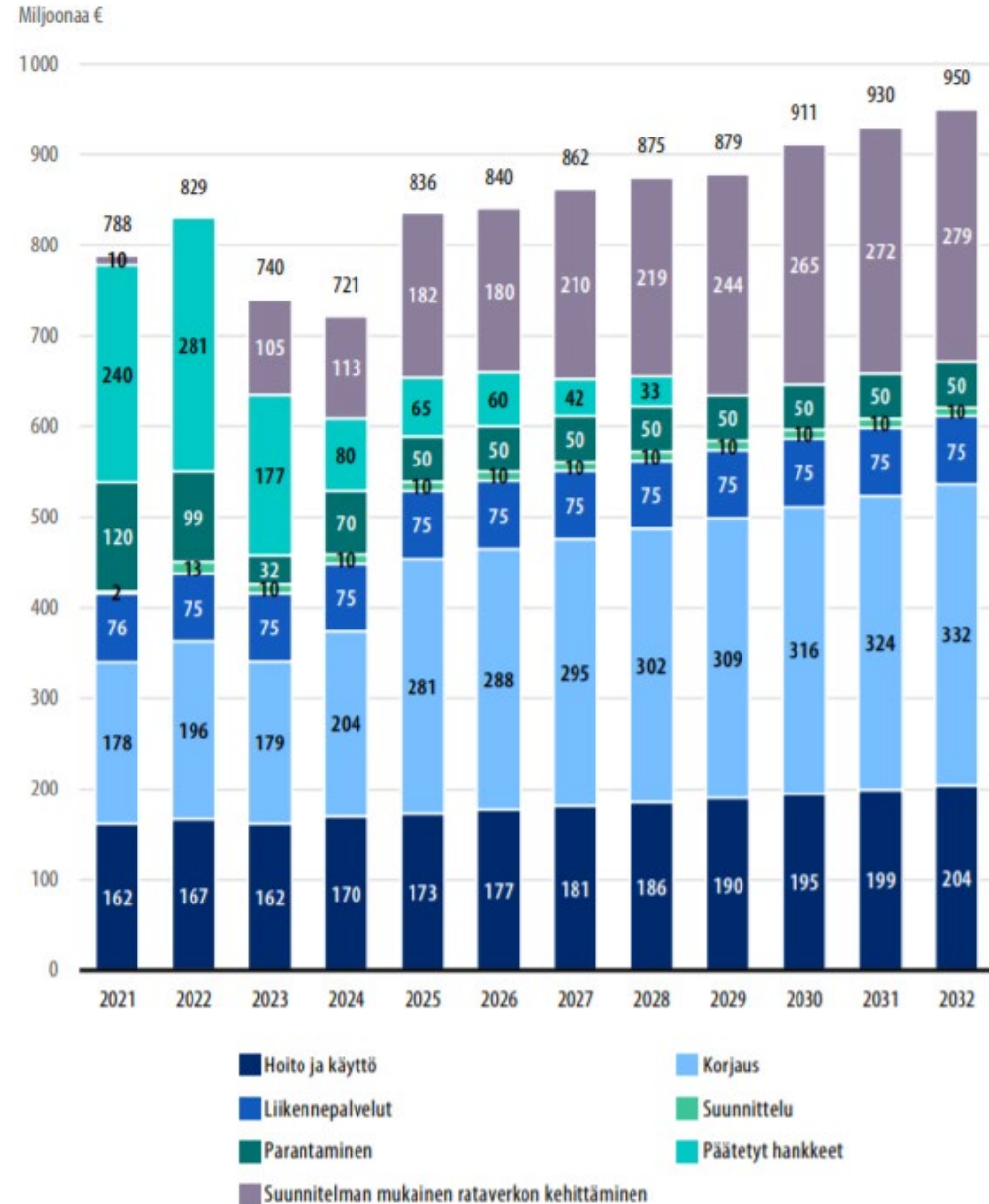
Liikenne 12 - suunnitelman mukainen väylien rahoitus

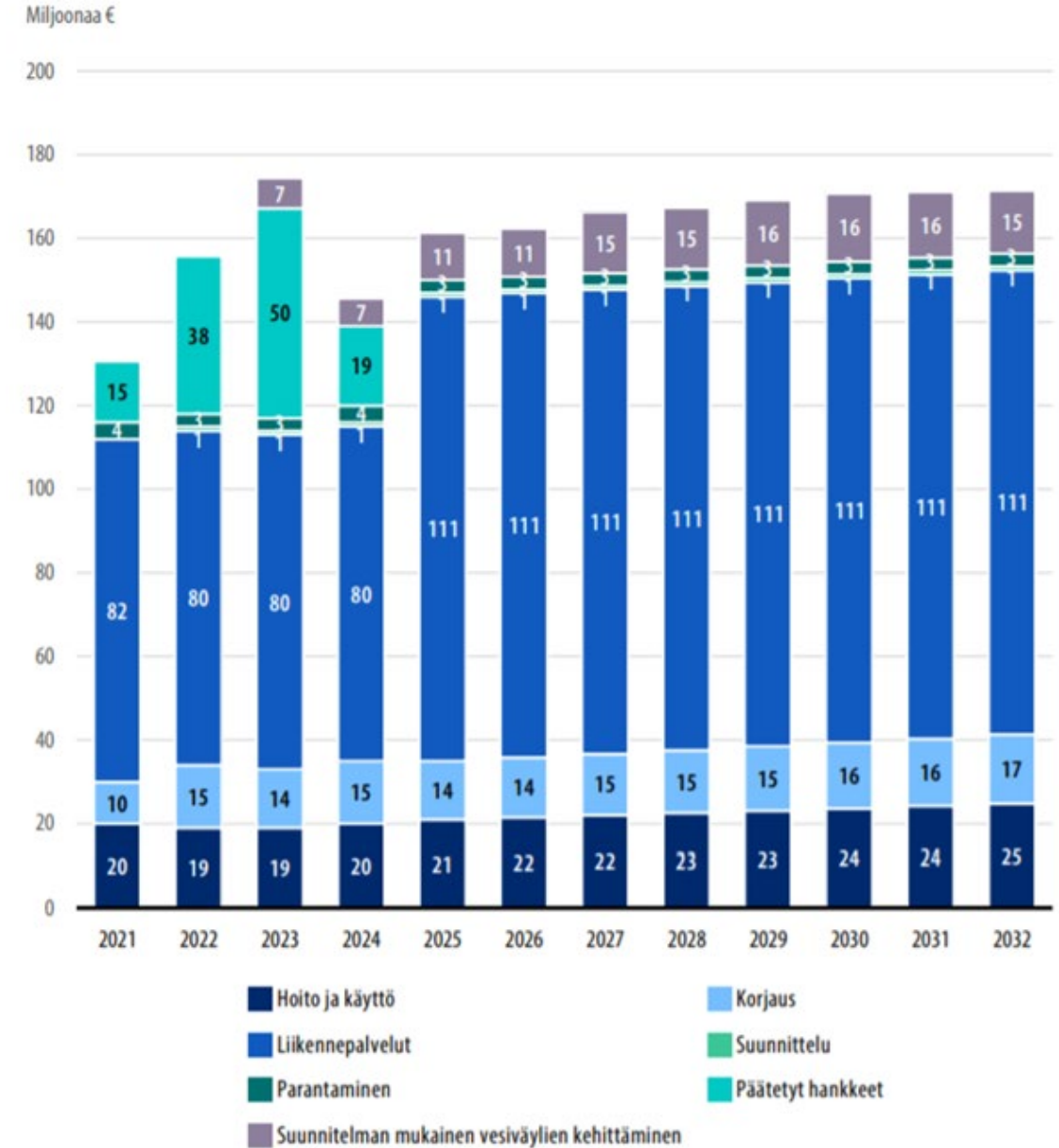
Kuva 12. Perusväylänpito tuotteittain maanteillä, päätetyt maanteiden kehittämishankkeet sekä suunnitelman mukainen maanteiden kehittäminen (luvut miljoonaa euroa).

Kuva 13. Perusväylänpito tuotteittain rataverkolla, päätetyt rataverkon kehittämishankkeet sekä suunnitelman mukainen rataverkon kehittäminen (luvut miljoonaa euroa).

Kuva 14. Perusväylänpito tuotteittain vesiväylillä, päätetyt vesiväylien kehittämishankkeet sekä suunnitelman mukainen vesiväylien kehittäminen (luvut miljoonaa euroa).

Väylävirasto
Trafikledsverket